



สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา
สถาบันพระปกเกล้า



โครงการวิจัยประเมินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566 (Decentralization Report)

นักวิจัย
นางสาวจิตรา นุช เกียรติอดิศร
วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า
กันยายน 2566

ศึกษาบทบาทและการเตรียมความพร้อม ของ อปท. ในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม
เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้ โครงการวิจัยประเมิน
การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประจำปี 2566

จิตรา นุช เกียรติอดิศร
275 หน้า
วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า
2566
จิตรา นุช เกียรติอดิศร
เกษณี ธนการศักดิ์

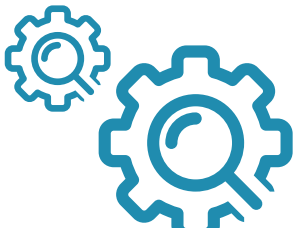
ชื่อเรื่อง
นักวิจัย
จำนวนหน้า
จัดพิมพ์โดย
ปีที่พิมพ์
ผู้สรุป
ผู้ออกแบบ

ในทุก 2 ปี วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า จะดำเนินโครงการวิจัยรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ (Decentralization Report) เพื่อรายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ควบคู่กับประเด็นที่สังคมและแวดวงการปกครองท้องถิ่นให้ความสำคัญในช่วงเวลานั้น ๆ

โดยในปี 2566 เป็นการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย (อปท.) กับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยงานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทและการเตรียมความพร้อมของ อปท. ในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ



ระเบียบวิธีวิจัย



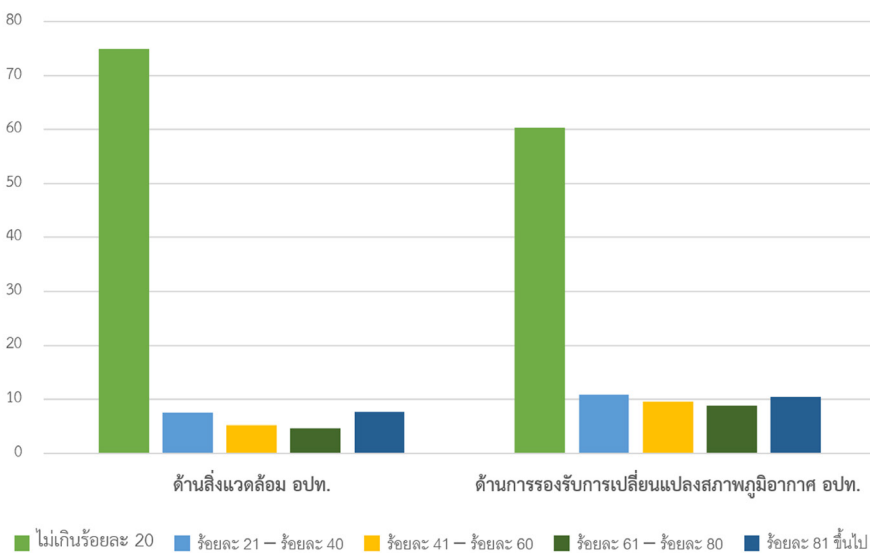
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการสำรวจ อปท. ทั่วประเทศ 2,149 แห่ง จากจำนวนทั้งหมด 7,850 แห่ง ทั่วประเทศ ผ่านแบบสอบถามและวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาพรวมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบทบาทและการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมิติด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผลการศึกษา

อปท. ในประเทศไทยยังไม่ได้จัดลำดับความสำคัญให้เรื่องการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น อย่างไรก็ตามพบว่า โครงการเกี่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่

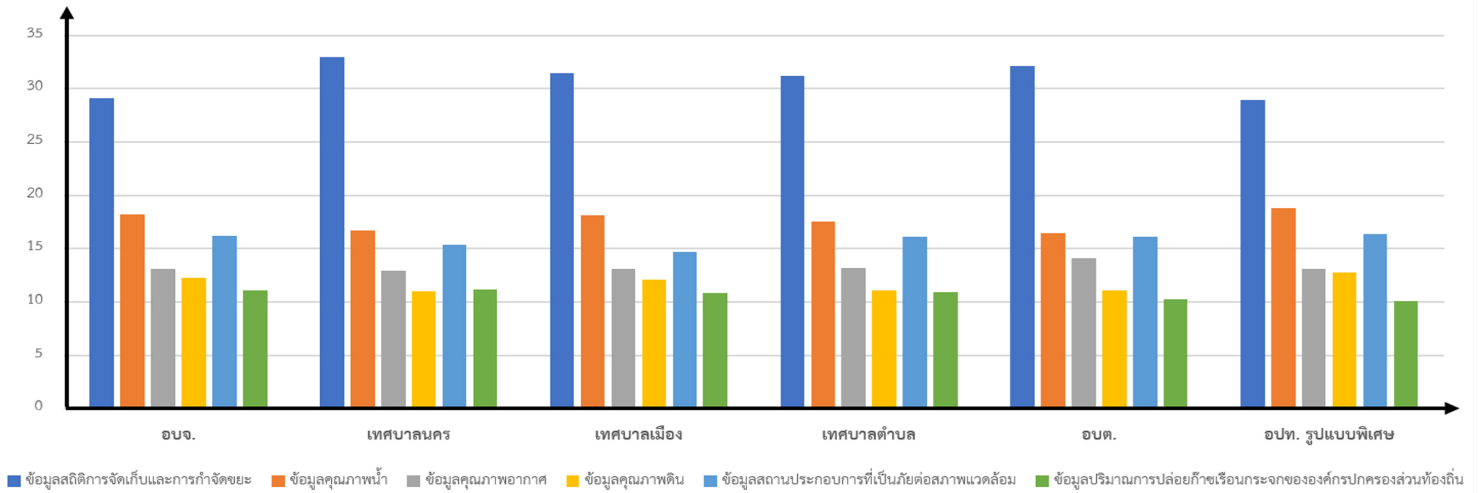
เป็นโครงการที่มาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดย อปท. ที่มีขนาดเล็กมีสัดส่วนการใช้งานงบประมาณสำหรับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่า อปท. ที่มีขนาดใหญ่

แผนภูมิแสดงจำนวนและร้อยละของโครงการด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น



จากการสำรวจเรื่องการเก็บข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมของ อปท. พบว่า อปท. มีการเก็บข้อมูลและใช้ประโยชน์ข้อมูลเรื่องขยะมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อมูลคุณภาพน้ำ และรองมาเป็นเรื่องการเก็บข้อมูลสถานประกอบการที่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้ง 3 เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตประชาชนด้านสาธารณสุขโดยตรง

แผนภูมิแสดงการจัดเก็บข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น



สำหรับในการจัดอันดับสถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อม อปท. ที่ต้องดำเนินการแก้ไขเร่งด่วนในพื้นที่ 4 อันดับแรก ได้แก่

- อันดับที่ 1 ปัญหาขยะมูลฝอยและการจัดการ
- อันดับที่ 2 มลพิษทางอากาศ เช่น อากาศปนเปื้อนสารพิษ ค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน เป็นต้น
- อันดับที่ 3 มลพิษทางน้ำ เช่น น้ำเน่าเสีย น้ำปนเปื้อนสารเคมี เป็นต้น
- อันดับที่ 4 น้ำท่วมฉับพลัน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า มลพิษทางอากาศเป็นปัญหาเร่งด่วนอันดับที่ 2 ในพื้นที่ แต่จากการสำรวจพบว่า อปท. หลายพื้นที่ยังไม่มีเก็บข้อมูลคุณภาพอากาศในเรื่องการเตรียมความพร้อมของ อปท. ใน 3 มิติพบว่า

มิติด้านการปรับตัว (adaptation) อปท. ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐาน (fundamental knowledge) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนของ อปท. อยู่ในระดับที่สูง

นอกจากนี้ ยังพบว่า อปท. ส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้ (awareness) ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อนอยู่ในระดับสูง แต่ความมั่นใจในการรับมือกับสภาวะดังกล่าวยังอยู่

ในระดับน้อย และแม้ว่า อปท. จะมีความตระหนักรู้อย่างมากเกี่ยวกับความท้าทายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่มีเพียงร้อยละ 38.43 ของ อปท. เท่านั้นที่ดำเนินกิจกรรมการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างจริงจัง

มิติด้านการลดก๊าซเรือนกระจก (mitigation) พบว่า อปท. ได้ดำเนินกิจกรรมด้านการลดก๊าซเรือนกระจก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 36.82 ซึ่งมักเป็นกิจกรรมหลักตามภารกิจท้องถิ่น และเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ส่วนใหญ่ ไม่มีการเก็บข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องการจัดการขยะ แต่เมื่อสำรวจในประเด็นความเพียงพอของการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล พบว่า มีไม่เพียงพอสูงถึงร้อยละ 47.15 ของพื้นที่สำรวจ

ในการสำรวจมิติด้านการสร้างความสามารถและขับเคลื่อนการดำเนินงานรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่า ร้อยละ 60.66 ของ อปท. ยังขาดกิจกรรมด้านการพัฒนาข้อมูล งานวิจัย และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ พบว่า อปท. ส่วนใหญ่สนับสนุนแนวคิดในการกระจายอำนาจ ให้ อปท. สามารถประกาศเขตพื้นที่ภัยพิบัติได้เอง เพื่อสามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณ ในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที (70.40%) และสนับสนุนการเพิ่มงบประมาณสำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำ (63.70%) และต้องการการสนับสนุนจากส่วนกลางสำหรับโครงการริเริ่มเมืองสีเขียวที่ยั่งยืน (55.80%)

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของวิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้ อปท.

วิธีการการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
1. อนุญาตให้ อปท. สามารถประกาศเขตภัยพิบัติเองได้ เพื่อให้สามารถใช้อำนาจหน้าที่และงบประมาณในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติได้อย่างทันท่วงที	1,512	70.40
2. เพิ่มงบประมาณให้ อปท. ใช้พัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำในพื้นที่	1,369	63.70
3. สนับสนุนงบประมาณให้ อปท. พัฒนาเมืองอัจฉริยะสีเขียว	850	55.80
4. การถ่ายโอนการบริหารจัดการถนน-คูคลองแหล่งน้ำ-ชลประทานเพื่อให้ อปท. ออกแบบวางแผนเมืองและแก้ปัญหาน้ำท่วมน้ำแล้งได้ตรงจุดมากขึ้น	835	38.90
5. เพิ่มเงินอุดหนุนเพื่อปรับปรุงระบบท่อส่งน้ำประปาท้องถิ่นทั่วประเทศให้ประชาชนสามารถดื่มน้ำสะอาดจากก๊อกน้ำได้	998	46.40

*ข้อมูลด้านบนเป็นข้อมูลที่น่าเสนอเพียง 5 ลำดับแรกเท่านั้น

อปท. ส่วนใหญ่ยอมรับว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกกำลังสร้างผลกระทบอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยความไม่ชัดเจนของนโยบายในระดับมหภาค และข้อจำกัดทั้งในด้านโครงสร้าง กฎหมาย งบประมาณ และทรัพยากร ทำให้ อปท. ต้องเผชิญความท้าทายในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภาวะโลกร้อนอย่างมาก โดยเฉพาะ อปท. ขนาดเล็กหลายแห่งซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบดูแลขนาดใหญ่และศักยภาพจำกัดในทุกด้าน (งาน/เงิน/คน)

การสร้างความร่วมมือระหว่าง อปท. การสร้างความพร้อมทางศักยภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดสรรทรัพยากรเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของโครงการ

สิ่งแวดล้อม และการกระจายอำนาจให้ อปท. ในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จะช่วยเสริมสร้างความสามารถของ อปท. ในการตอบสนองต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสร้างสภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืนและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ในระยะยาว



QR CODE คลัง SNAP



QR CODE สุนัขหนังสือฉบับเต็ม หรือ ติดต่อ 0-2141-9558

